

BUITEN

22^E JAARGANG N°. 28

ZATERDAG 14 JULI 1928

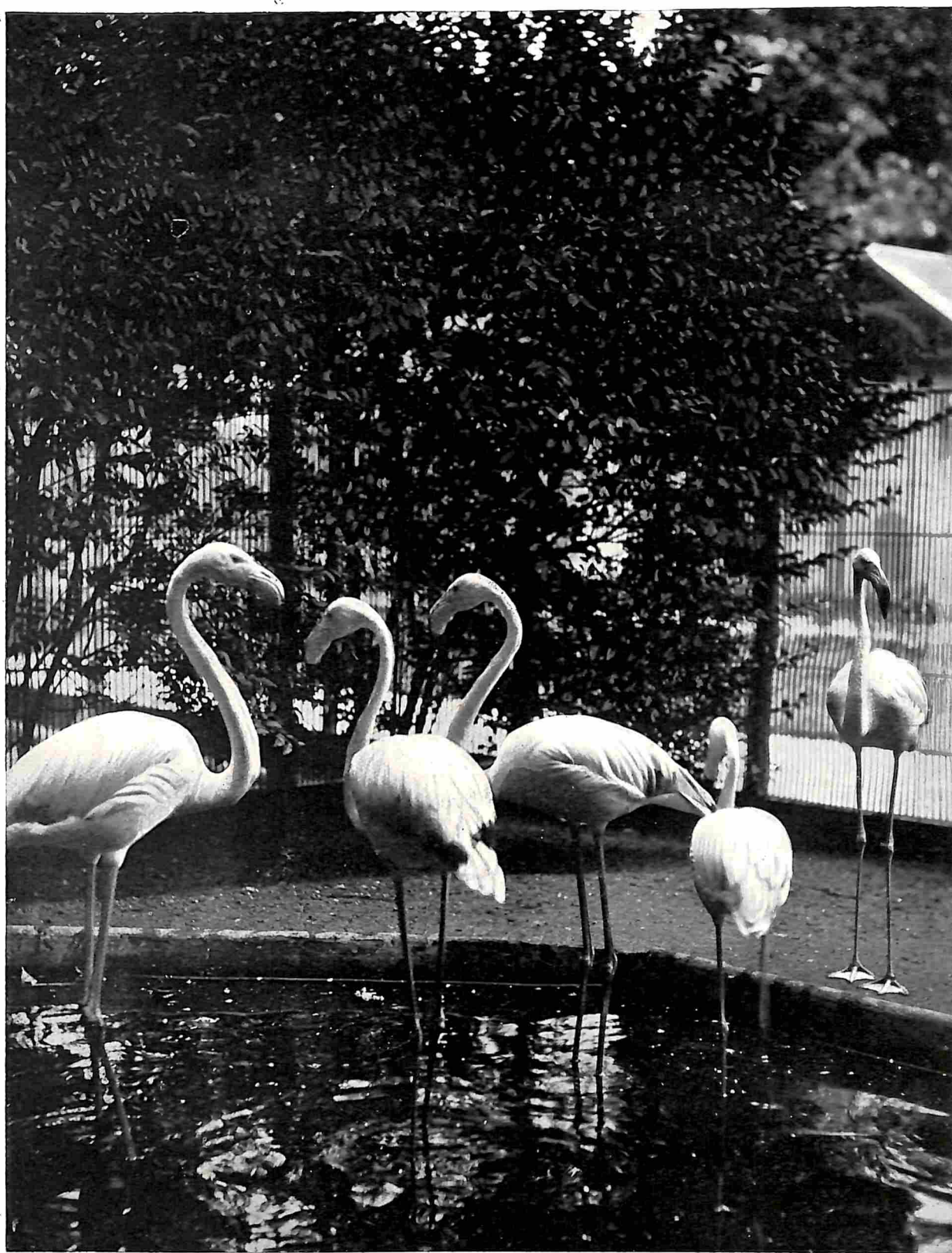

Foto C. Steenbergh

FLAMINGO'S IN ARTIS

INHOUD:

DE STRAAT VAN DE FLUITSPEELSTER, DOOR H. DE VERE STACPOOLE (28)	BLZ. 326
BESPIEGELINGEN BIJ DE SPIEGELINGEN VAN HET TOBA-MEER (GEÏLLUSTREERD), DOOR JAN POORTENAAR (SLOT)	BLZ. 328—329
GEVEDERDE WATERROZEN (GEÏLLUSTREERD), DOOR H. V. C.	BLZ. 325, 330—331
VAN „DIE SUID-AFRIKAANSE LAND” (GEÏLLUSTREERD), DOOR A. W. FRANCKEN (SLOT)	BLZ. 331—334
HET OUDE BUITENGASTHUIS (GEÏLLUSTREERD), DOOR R.	BLZ. 334—335
IN HET RIJK DER STILTE, DOOR CHARLES G. D. ROBERTS (SLOT)	BLZ. 336
ERRATUM.	BLZ. 336
MIAMI (FLORIDA, U.S.A.): FLAGLER STREET (ILL.)	BLZ. 336

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

De Straat van de Fluitspeelster

28)

DOOR H. DE VERE STACPOOLE

VIJFDE HOOFDSTUK

DE AFSpraak

DE moordenaar sleepte het lichaam op de steenen en hurkte ernaast neer. De tijgerkat was verdwenen, de slaaf was overgebleven. Hij herinnerde zich nu, te laat, dat hij verzuimd had de deur te sluiten. Toen hij terug kwam, door het woedende heen om zijn vruchteloze achtervolging van den Hondendief, had hij Pheidon bespeurd en al het overige vergeten.

Weer klonken de slag van den stok en de stem. Nu wist hij het. Het was de stem van Pasion, den beschermer van zijn meester. Dadelijk bevrijd van zijn angst, prong hij op.

„Ik kom ! Ik kom ! Slechts een oogenblik tot ik de deur open!”

Hij trok de wig eruit, opende de deur en wou naar buiten snellen en ze achter zich sluiten; maar Pasion, die argwaan was gaan koesteren, keek over zijn schouder, zag de gestalte op den vloer en de waterspatten in het rond en legde een hand op zijn a m.

Voor hij iets kon zeggen, wendde Bartjas zich om en wees op den jongen.

„Een mooi geschiedenis ! Die kwajongen heeft vandaag al tweemaal om het huis geslopen; één keer met een mand visch, die hij zoogenaamd als een cadeau voor mijn meester kwam brengen en één keer met een kameraadje, die mij de straat op lokte, terwijl hij naar binnen sloop. Ik joeg hem op en toen viel hij in het water en ik was zoo kwaad, dat ik hem met het hoofd onder water hield om hem af te koelen”.

„Bij Zeus!” zei Pasion, die inmiddels den vrouwenhof was binnengetrepen, „hij ziet er nu koel genoeg uit. Hij is dood!” Hij stapte op Pheidon's lichaam toe en raakte het aan met zijn voet.

„Hij is naar binnen geslopen, zeg je ? Hij is nog te jong om een dief te zijn”.

Toen bemerkte hij den ring aan den duim van den jongen, ging op een knie liggen, tilde de hand op en keek naar den ring.

„Maar dat is de ring van Diomedes, of ik ben blind. Ik heb hem zeker twintig maal gezien. Diomedes. Aha, nu begrijp ik best, waarvoor hij gekomen is”.

Hij zweeg, legde een hand op Pheidon's hart en voelde een zwak kloppen.

„Neen, hij is niet dood”.

Bartjas keek toe. Zijn woede was uitgeraasd als een tropische storm. Al had hij Pheidon niet vermoord, hij had tenminste evenveel plezier gehad, alsof hij het wel gedaan had.

„Zijn hart klopt. Leg hem op zijn buik, zoodat het water weer uit hem kan loopen, wrijf zijn armen en beenen en als hij weer in staat is te spreken, laat hem dan zeggen, waarvoor hij gekomen is. Hij mag mij niet zien. Ik zal in den voorhof wachten. Vooruit, aan den gang”.

Pasion keerde om en liep de deur uit, die hij achter zich sloot en Bartjas knielde naast den jongen neer, draaide hem om met zijn gezicht naar den vloer, rolde hem van den eenen kant naar den andere en wreef zijn armen en beenen. Toen draaide hij hem weer op zijn rug, wreef over zijn maag en drukte van tijd tot tijd op zijn ribben.

Het duurde slechts enkele minuten of Pheidon, die, dank zij de omstandigheid, dat hij bewusteloos was, toen hij ondergedompeld werd, slechts weinig water had binnen gekregen, haalde diep adem, opende zijn oogen en staarde naar Bartjas, die, overtuigd, dat hij geen moeite meer behoefde te doen, op zijn hielen gehurkt naast hem zat.

Zoodra het tot Pheidon was doorgedrongen, wie naast hem zat, maakte hij een beweging om op te staan, maar Bartjas hield hem tegen.

„Wees maar niet bang” zei hij. „Ik zal je niet meer aanraken; je hebt je portie gehad en je zult er je wel voor wachten weer grapjes uit te halen met Bartjas. Komaan, nu je weer tot bewustzijn bent gekomen, moet je mij antwoorden: met welk doel ben je hier gekomen ?”

Het duurde eventjes voor Pheidon antwoordde. Toen her kreeg hij zijn bezinning en ziende, dat de ander hem volkomen in zijn macht had gehad zonder hem te vermoorden, verdween zijn angst voor Bartjas en herinnerde hij zich de boodschap van Diomedes. Hij richtte zich op zijn elleboog op, maar moest dadelijk weer gaan liggen; het leek, alsof de kamer als een rad om hem heen draaide.

Bartjas besprenkelde hem met water.

„Komaan, spreek op; wat was je doel ?”

Toen begon Pheidon te spreken en onder het praten verdween zijn duizeligheid, alsof het geluid van zijn eigen stem ze verdreven had.

Hij ging op zijn elleboog rusten

„Ik kwam met u spreken namens iemand, die u rijk kan maken. Gij woudt niet naar mij luisteren”.

„Ik luister nu. Vooruit, spreek op; wij zijn alleen. Wie is degene, die mij rijk wil maken en wat verlangt hij van mij ?”

Een oogenblik zweeg Pheidon. Hij dacht erover na of het verstandig was hem Diomedes' aanbod over te brengen; maar hij was er eenmaal mee begonnen en hij was te veel overstuurd en te zwak om iets anders te bedenken.

„Iemand, die u een groot bedrag biedt om te doen, wat hij van u verlangt”.

„En dat is ?”

„Het is gemakkelijk. Hij vraagt u slechts vanavond, als het donker is, het zijdeurtje van dit huis voor hem te openen”.

„En zijn naam ?”

„Hij zal uw handen met zilver vullen”.

„Maar zijn naam ?”

„Zijn naam is Diomedes, de zoon van Diomedes en hij woont in de Straat van den Tempel van Dionysus. Zie, dit is zijn ring. Hij zei mij, dat ik hem u toonen moest als bewijs, dat hij zijn belofte zal houden”.

Bartjas keek naar den ring, alsof hij hem voor den eersten keer zag.

„Maar waarom moet ik de deur voor hem openen ?”

„Uw meester heeft een dochter”.

„O”, zei Bartjas, „nu is het niet moeilijk te begrijpen. Ik zal erover denken”.

Hij stond op, ging de deur uit en schoof er een grendel voor.

Pheidon, nu heelemaal alleen, ging op zijn buik liggen en steunde zijn hoofd in zijn handen. Hij dacht minder aan Diomedes dan aan zijn eigen positie. Het visioen van de doode vrouw rees voor hem op. Hij was in dit huis gevangen en volkomen in de macht van de menschen, die het bewoonden. Wat zou het gevolg zijn van wat hij Bartjas had verteld? Toen dwaalden zijn gedachten af naar allerlei kleinigheden, hij herinnerde zich het gezicht van den Hondendief, toen hij om den hoek keek; hij dacht aan de zilveren drachme, die hij zijn medeplichtige gegeven had en verdiepte zich in gissingen over de manier, waarop hij ze zou uitgeven. Toen luis-terde hij.

Geen geluid. Het huis scheen de woonplaats der Stilte zelf — een gemaskerde en gewapende stilte, steeds gereed om te dooden.

Vijf minuten verliepen; en toen, zonder eenig geluid van naderende voetstappen, werd de grendel van de deur teruggeschoven en verscheen Bartjas.

ZESDE HOOFDSTUK

DE VERKOOP DER EDELGESTEENTEN

Bijna op datzelfde oogenblik deed Diomedes, in dezelfde kamer, waarin wij hem zagen feestvieren met Moschion, Nicias en Niceratus, de grootste opoffering van zijn leven. Ofschoon het klaarlichte dag was, waren de lampen ontstoken en op de lange, lage tafel van thya-hout lagen een zestal geopende doozen en lieten onder het lamplicht de edelgesteenten blinken, die zij bevatten. Fijnbewerkte gesneden steenen; achaa, saffier en cornalijn; steenen, die gitzwart waren als het licht erop, honigkleurig, als het er doorheen scheen en iedere steen een kunstwerk.

Op een lagen stoel bij de tafel geschoven, zat Demades: juwelier, geldschietter en kunst-kritikus; een oude man met een witten, gespleten baard, blauw-geaderde, bevende handen en oogen waarin nog jeugdige gloed blonk.

Op een stoel tegenover Demades zat Hippias. Hij zag er lusteloos en verveeld uit en scheen meer aandacht te schenken aan zijn lievelingshond, die aan zijn voeten lag, dan aan den ouden man, die in den stoel tegenover hem zat.

Demades lette even weinig op de aanwezigheid van den ander. Hij onderzocht de laatste steenen, of juist gezegd, hij bekeek ze nog eens. Hij was hier voor zaken. Toen Diomedes van den Piraeüs was teruggekomen, had hij hem laten halen. Demades was de eenige in Athene, die zoo een verzameling kon koopen en kontant betalen. Er waren tal van rijkere mannen, maar in die branche niet een, die er niet eerst eenige dagen over zou nadenken, er schatters bij zou roepen om hem te helpen bij de prijsbepaling en zoo het nieuws over de heele Agora zou verspreiden.

Diomedes had niet slechts veel geld nodig voor de plannen, die hij gevormd had, maar hij had het dadelijk nodig en zonder dat de zaak ruchtbaar werd. De verkoop zijner edelgesteenten was een slag voor zijn trots. Meer dan dat, hij hield van de dingen; voor hem lag hun grootste waarde in hun schoonheid en van ze te scheiden was een weinig te sterven.

En toch, als men hem daar zoo had zien zitten, zou men gedacht hebben, dat hij er zich niets van aantrok.

Nadat Demades den laatsten steen weer op zijn plaats had gelegd, streek hij over zijn baard, mompelde iets in zichzelf, alsof hij een berekening maakte en zei toen:

„Acht duizend drachmen — en voor dien prijs doe ik mij zelf te kort”.

„Ik geef ze niet voor minder dan tien duizend drachmen”, antwoordde Diomedes. „Ik heb u reeds gezegd, dat dit mijn laagste prijs is. Komaan —”

„Zeer juist”, zei Demades. „En daar ik de verzameling ken en haar waarde wist, heb ik al wat ik bezat bijeen gegaard, acht duizend drachmen. Mijn slaaf, die op den buitenhof staat te wachten, heeft het geld bij zich in gouden en zilveren munten. Het is een fortuin”.

Op dit oogenblik verscheen een slaaf om te zeggen, dat Hippias was gekomen en dat hij buiten wachtte.

„Laat hem binnenkomen”, zei Diomedes.

„Acht duizend drachmen” herhaalde de oude man met zijn rustige, eentonige stem, „en voor dien prijs doe ik mij zelf te kort”.

„O, Hippias”, riep Diomedes uit, toen de schilder op den drempel verscheen, „kom binnen. Je bent op tijd gekomen om iets vreemds te zien. Demades, die zich zelf te kort doet.”

Hippias keek beurtelings naar de edelsteenen en naar den ouden man, zonder er iets van te begrijpen.

„Het is waar”, zei Diomedes. „Hij staat op het punt zichzelf te doen, wat hij zijn leven lang anderen gedaan heeft”. Toen wendde hij zich tot Demades. „Breng uw slaaf binnen en maak een einde aan de zaak. Ik wensch met mijn vriend te spreken en voor dit genoeg betaalt ik u twee duizend drachmen”.

Demades slikte de beleediging en sloot de doozen met handen, die zóó beefden van verrukking, dat ze hem bijna hun dienst weigerden. Ofschoon de koop op zichzelf prachtig was, was zijn bewondering voor en verlangen naar de edelgesteenten nog grooter dan zijn vreugde als zakenman; hij had ze wel stuk voor stuk willen zoenen.

Nadat hij de doozen op elkaar gestapeld had, riep hij den slaaf binnen, die de geldzakken droeg en begon het bedrag in goud en zilver uit te tellen. Hij zou het munt voor munt hebben geteld, maar Diomedes, die zijn man kende en die wist, dat hij een afzetter was bij het sluiten van een koop, maar de eerlijkheid in persoon bij het betalen, liet hem hiermee ophouden, nam de geldzakken stuk voor stuk van hem over, plaatste ze in een kast in den muur, verzegelde ze en nadat hij een blik geslagen had op de geheel in den vorm gestede kwitantie, die Demades hem voorlegde, teekende hij deze.

De slaaf droeg de doozen weg en Demades maakte zich gereed hem te volgen.

„Mocht gij eenige uwer beeldhouwwerken wenschen te ver-koopen —”

„Dan zal ik aan u denken”.

Toen, terwijl de oude man wegging, wendde Diomedes zich tot Hippias.

„Zoo zie je dus, Hippias, ik heb mijn edelgesteenten verkocht, het is mijn eerste voorbereiding voor die reis naar mijn landgoed, die ik wellicht nooit zal maken”.

„Ik weet niet, wat mij overkomen is”, zei Hippias, „maar ik heb een gevoel, alsof iemand een zwarten sluier over mijn ziel heeft geworpen”.

„En over de mijne. Die gesteenten mijner voorouders hebben iets van mijzelf met zich meegenomen. Ik heb gezien, dat kennissen zich van mij afwendden en vrienden verkoelden, terwijl ik vroeger omringd was door warmte; maar ik heb geen verkillung gevoeld voor op dit oogenblik. Toch was ik verplicht ze te verkoopen; ik moet niet slechts geld verzorgen voor het plan, dat ik je zal mededeelen, maar ik moet ook leveranciers betalen”.

Nauwelijks had hij dit gezegd, of een slaaf trad binnen en diende Gorgias, den juwelier, aan. Gorgias kwam achter den slaaf binnen, zich vasthoudend aan diens kleed; de slaaf keek angstig.

Diomedes liet slechts zelden blijken, wat in hem omging, maar toen hij den dikken Gorgias op die wijze zag binnenkomen, den slaaf voor zich uitduwend, trok hij zijn wenkbrauwen samen, zijn neusvleugels trilden en opstaande deed hij een stap vooruit naar den ongeukigen slaaf en richtte het woord tot hem, zonder de minste notitie van den ander te nemen.

„Wie is het, dien gij toestaat op dergelijke wijze binnen te treden?”

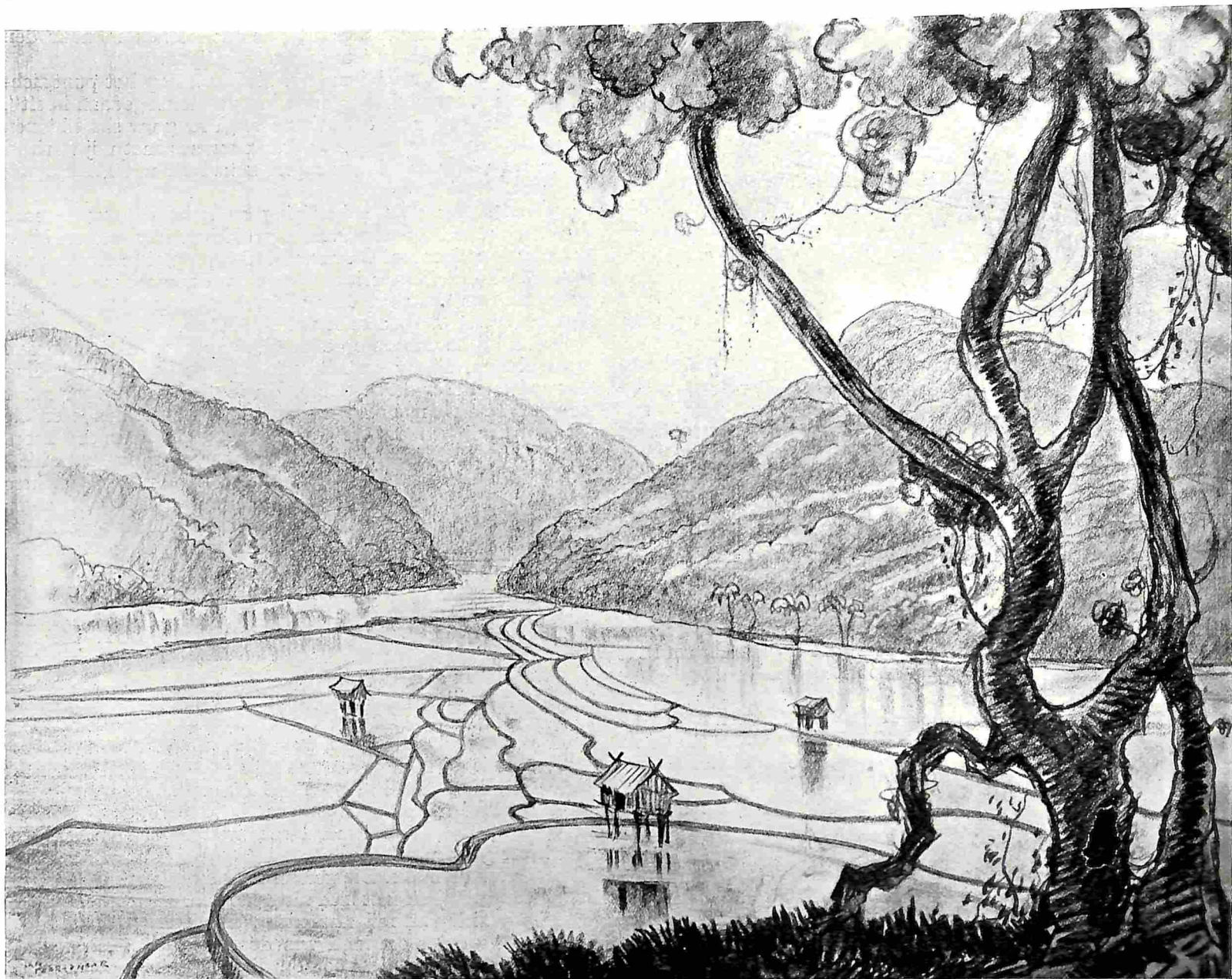
„Meester”, zei de slaaf, „hij heeft mij zoo beetgepakt en mij voor zich uit geduwd”.

„Hij spreekt de waarheid”, zei Gorgias. „Ik heb er genoeg van telkens om mijn geld te moeten komen en geen ander antwoord te krijgen dan: „Mijn meester is niet thuis”. Komaan, gij zijt nu tenminste thuis en mijn rekening bedraagt duizend drachmen”.

„O”, zei Diomedes „het schijnt dus, dat ik u duizend drachmen schuldig ben? Zoo, kom dan eens hier”. Hij verbrak het zegel en opende de kast, wenkte Gorgias naderbij te komen, nam er een zak goudgeld uit en overhandigde ze hem.

„Daar is je geld. Kijk goed, al die zakken zijn gevuld met goud en zilver, toch kom je bij mij met je miserabele vordering van duizend drachmen en dringt mij met geweld je aanwezigheid op, koopman, die je bent! Kijk naar de geldzakken; laat je oogen ervan genieten; ruik ze!” In een oogwenk had hij Gorgias bij den nek gegrepen, zijn hoofd in de kast gestopt en wreef zijn neus over de zakken heen. De juwelier slaakte luide kreten, worstelde, wist zich los te trekken en rende de kamer uit, terwijl het bloed uit zijn neus stroomde.

(Wordt vervolgd)

SAWAH'S TUSSCHEN DE BERGEN

BESPIEGELINGEN BIJ DE SPIEGELINGEN VAN HET TOBA-MEER

Met teekeningen van den schrijver. (Slot)

DE weinige boomen — eucalyptus — die om het simpele gebouwtje van het hotel Piso Piso staan, zijn door den eigenaar geplant. De plek, waar hij bouwde, geeft een wonderlijk uitzicht over het meer. Een weg was er niet. Die maakte hij, en in zulk een uiterste afzondering ligt het complex van gebouwtjes en de boerderij, dat de voerlieden der ossekarren, die nu en dan benodigdheden aanbrengen, er de voorkeur aan geven hun betaling aan het postkantoor van het naburige dorp Kaban Djahé te erlangen dan op het hotelterf. Als zij op den langen weg terug soms eens overvallen worden door Batakkers, wien 't oude roofoed nog in de aderen klopt, loopen zij althans niet het risico, uitgeschud te worden. Met den loomen pas gaan de ossewagens vol, met den loomen pas keeren zij ledig terug, zonder haast, zonder ons nerveuze drijven, en af en toe raast de begeerige, steeds sneller-spoedende Westerling in zijn jacht op geld in een auto voorbij door het land van den scheppings-tijd. En de verklaring moet mij, met alle respect voor de prestaties van de auto, van het hart, dat een groot deel van mijn sympathie door de voorhistorische ossenkar in beslag wordt genomen . . . behalve, als de auto die is van den gouvernementsarts te Kaban Djahé, die langs afgronden en om levensgevaarlijke hoeken snelt, op weg naar den bespiegelenden malariapatiënt aan het Tobameer, wegen trotseerend, die hobbelen als een opgebroken rutschbaan. Ja, dan moet ik, als kind van modern Europa, toch ook weer een deel van mijn sympathieën boeken op rekening van de anders zoo gehate telefoon, want zonder deze is de kwieke dokter van uren-ver-

niet te bereiken, en ik ben alles behalve Batakker genoeg om mij maar rustig als deel van de eeuwigheid der Bataklanden aan den loop der gebeurtenissen over te geven. En is nu waarlijk alle hygiëne met schoonheid onvereinigbaar, en omgekeerd ook? Want wat een prachtig bouwsel is zoo een Batak-huis, en wat is het vies, en griezel ik bij de gedachte . . . als ik dáár eens met malaria moest liggen, in de geuren der onder den plankenvloer huizende varkens, met als eenige afvoer een gat in dien vloer, zonder ramen en een overvloed van allerlei insecten. Maar wat staat het prachtig als een zeventiende-eeuwsche driemaster op in de lucht! Zijn onderstel van massieve balken, dikwijls rijk besneden, of van zware bamboe-stengels, als boomstammen zoo dik, draagt in een verrukkelijke proportie de naar buiten sterk overhellende wanden, waarvan de planken met zwart plantenvezeltouw aan elkaar zijn gebonden. Sierkunstenaar als elke eilander in de Oost is, heeft de Batakker daarvan weder een mooi ornament gemaakt, dat in krokodil-koppen en -pooten is beëindigd. Het dak, zwiepend van lijn als een door den wind gevuld zeil is bekroond met gehoornde koppen, die zonder twijfel alle booze geesten op een afstand zullen weten te houden. Och, waren wij nog maar zoo naïf, zoo weinig gesoigneerd en hygienisch, als er dan nog tevens dezelfde schoonheid straalde van alles, dat uit onze handen kwam. Maar wij kunnen niet meer terug, gelooven evenmin, dat een groote slang in het diepe Toba-meer huist en stormen verwekt door 't roeren van zijn staart, als wij benauwd zijn om de landengte door te steken, die het groote eiland Samosir, dat midden in het

meer ligt, met den „vasten" wal verbindt. Immers de Batakker werd bangst, dat het eiland, nu zijn steunpunt verloren ging, wel eens radicaal op den bodem van het diepe meer zou kunnen zinken. Nu, ik moet het hem toegeven, dat men in dit miraculeus-vreemde land, eerder dan waar ook, aan zooiets zou gaan gelooven. Overdag, in den avond, in den nacht is het er even wonderlijk. Het eiland Samosir ligt daar als een kale, rose rots. Maar het is niet kaal en het is niet onbewoond, de wonderlijke kleuren, ontleed in het tropenlicht, doen het dichte rietgras glanzen in de ongedachtste gradaties, en in de boomgroepen, die het ongewapend oog op dien afstand niet onderscheiden kan, liggen kampongs, die de duizenden bewoners huisvesten. Dikwijls schuift een wolkbank van de steile hellingen af en verhult het uitzicht op het eiland van het hoge punt, waar de energieke Duitscher ons hotelletje bouwde. En op vele dagen lijkt het meer zelf alles behalve op een watervlak; nu eens heeft het 't aanzien van een ijsvlakte, dan van een gepolijst marmeren vloer, waar grillige aderen van allerlei parelmoer-kleuren doorheen vloeien. Wolkschaduwen, valwinden werpen er de grilligste figuren overheen. De bergkanten kleuren daar geel, violet, roze, oud-groen boven, en door de eindeloze wisseling van kleuren schijnt het wel, alsof de bergkanten, die in eeuwenoude onverstoorbaarheid geketend liggen, rijzen en dalen, hun logge ruggen opheffen en heen en weder glijden. Als de late zon een rossen vuurgloed door de nevels priemt, doemt in de violette-blauwe wolkbanken Samosir op in een gloed van Bengaalsch vuur, een luchtspiegeling gelijk. Doch voor ons nuchtere Europeanen is het dan etenstijd, en wij verdiepen ons in de „poisson du Tobameer" zooals dat op 't menu heet, en toonen elkander verrast de geweerhaakte graten van de visch waar niemand den naam van weet, noch Wah-Seng, de Chineesche opperknecht, noch de Javaansche en de Bataksche kok, evenmin Pepijn en Fridolin, de door de Rijnsche zending piekfijn gedoopte Christen-Batakkers, als de fluitist van Schumann's Abendlied of de Deensche rubberplanter uit de Straits en wie er hier nog meer in dien onmogelijken warwinkel van rassen, talen en volken, dien wij Indië noemen, aanwezig mogen zijn. Zij allen komen en gaan — en het Tobameer is de onveranderlijke eeuwigheid. Ik alleen ben een poosje deel van die eeuwigheid geweest. Wel beschouwd is het een eer, die de malaria toekomt, maar daar die de daarvoor vereischte pretenties mist, beroem ik mij er zelf op, drie volle maanden aan het Tobameer te Piso Piso doorgebracht te hebben. Als men bedenkt, dat er hoegenaamd geen divertissemten zijn, dan het meer zelf om du haut de sa grandeur — vijfhonderd meter — op neer te zien, dan gooi ik alle bescheidenheid overboord en zeg: dat doen er mij niet velen na. Want de meesten, die op dit afgelegen oord komen, verschijnen tegen lunchtijd met hun auto. Ze informeerden dan, wat ze er krijgen kunnen en of dat niet langer dan een kwartier behoeft te duren. Zoodra over die gewichtige aangelegenheden zekerheid is

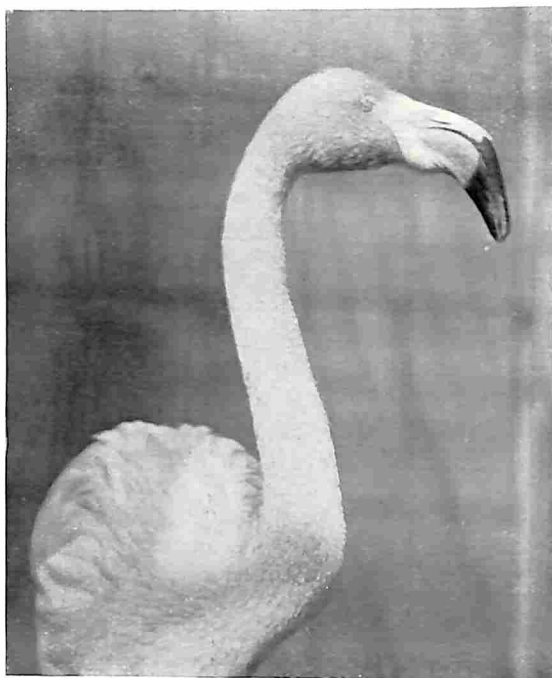
OUD-BUURTJE TE MEDAN

verkregen, stappen de bezoekers langzaam het korte paadje af, dat van de eetzaal leidt naar den koepel aan den rand der helling, die steil naar het meer afdaalt. Daar aangekomen, zie ik ze van mijn voorgalerijtje, vast en zeker, het aldaar in de lucht zittende gebaar maken van wijzen: eerst naar rechts, dan naar links. Dat mist nooit. En in negen van de tien gevallen wordt dan een kiektoestel in werking gesteld, om aan de rest van de wereld te kunnen bewijzen: daar ben ik geweest. Doch dat mist dikwijls, want om zulk een vaag, ver panorama te kieken is niet ieders werk en in mijn drie maanden van meditatie heb ik menig goed fotograaf daar een leelijk echec zien lijden. Het volgende bedrijf van de kleine vertooring, die ze voor mij, onbewust, geven, is, dat ze zeer zelfbewust het paadje weer terug-

BIJ DEN WEG

stappen, en in de eetzaal een tafeltje inpikken. Hier doet zich nog wel eens als entr'acte voor, dat zij den eucalyptusboom, ons natuurwonder, ontdekken en zijn mirakel: van boven scherpe, smalle, van onder breede ovaalvormige bladeren, hun aandacht waardig keuren. Als dan de lunch is afgewerkt — het duurt aanmerkelijk langer dan 't bekijken van het toovermeer — stapt men weer in de auto en hobbelt de lange rutschbaan weer af. Zij denken dan, die onnoozelen, het Tobameer gezien te hebben, het letterlijk, in den vorm van een kiekje, en figuurlijk in den zak te hebben. Maar het meer zet tegen lunchtijd, het midden van den dag, zijn oninteressantste gezicht, al zijn die dagjesmensen zich daarvan niet bewust. 't Is merkwaardig, maar door mij eerst gedurende een maand op te sluiten achter de klamboe van een hotelkamer in Medan hebben de stille krachten, die in Indië alles bewerken, mij rijp gemaakt voor de drie maanden, welke ook deels in zulk een volière en verder in de ononderbroken beschouwing van dit mane-meer hebben bestaan. Behalve bezoekers, die eens een dag of wat blijven, vormt de boekenkast van den Duitschen hotelier mijn eenigst vertier, en tegen den tijd, dat men Goethe's Sämtliche Werke heeft uitgelezen, is men van alle ziekten wel genezen. Ik voor mij kon het zoover niet brengen. De drievoudige rijst-en-brei-berg van Götz is nog tot dàar aan toe, maar dat kookboek voor acteurs, die den raad krijgen om op pantoffels in plaats van schoenen te loopen ter verkrijging van een sierlijken gang, bij alles gracieus te doen en die zelfs bij 't alleen in een kamer eten „alles mit einer gewissen Grazie anfasen, niederstellen" moetenenzoo voorts, zich geen wandelstok mogen aanwenden, omdat zulks niet bevordelijk is voor de losse beweging van den arm — dat alles is voor een Batakkers-entourage in een land van de eeuwigheid zoo doortrokken van de atmosfeer eener te weinig geluchte studeerkamer, dat men zulk een boek dichtflapt en als het niet uit de bibliotheek van een bovenaardsch goedhartig gastheer was geweest, regelrecht den zeshonderdmeter-diepen afgrond naar het meer zou hebben ingeslingerd. Gelukkig, dat ik daareven van een rijst-en-brei-berg sprak, dat brengt ons vanzelf weer naar Indië terug. Rijst toch, het universeele voedsel van alle Oostersche volken, in onze koloniën ook door de blanken algemeen in den vorm van de rijsttafel aanbeden, is uit de Europeesche wereld van dit brokje Sumatra radicaal verbannen. Van Java's Dewi Sri, de Rijstgodin, moet men hier niets hebben. De Bataklanden toch, Deli speciaal, ressorteeren onder een jonger en in korter tijd ontplooid regiem dan wáár ook op al de groene eilanden. Aan de verouderde begrippen, die in Java nog opgeld doen, is men in Deli lang ontgroeid, en de rijsttafel is het eerste punt van de nieuwe geloofsbelijdenis. Als reiziger is het wel zaak om zich van zulke zaken goed op de hoogte te stellen, want zoo goed als uw figuur op Java onherstelbaar is bedorven, als ge bij 't woord rijsttafel geen verrukt glansje op uw gezicht weet voort te brengen, zoo hopeloos zijt ge hier geblameerd, als men erachter zou komen, dat ge een van die geminachte „rijsteters" zoudt wezen. Neen, de Engelsche stijl des levens is hier uit de Malay States overgewaaid. Daarmede wil nu ook weer niet gezegd wezen, dat men hier wèl en op Java niet van whisky-soda houdt, maar een koetsier van een huurwagentje, die door heel den archipel op zijn goed-Indisch „koesier" heet, draagt hier den meer verijnden naam van „syce", en dat moet ook wel, als er zooveel vacatiegasten uit Singapore en Kuala Lumpur komen. Doch daarvoor rijdt hij zijn karretje dan ook hard voorbij de loome, wit- of roomkleurige ossen, die ook uit Britsch Indië gekomen zijn. Het Heilige Rund! Het heilige rund van Gandhi en de zijnen. Wij zien het Heilig Beest in een tempel, het merk van zijn verheven staat draagt het als een rood figuurtje op het voorhoofd; stil draalt het rond in den zonverlichten tempelhof. Daarneven, in de wijde, van zachte wind doorwaide zaal bidt een priester. Hij vormt de handen tot vuisten, zonder het minste égard voor de voorschriften

EIGENAARDIG GEVORMDE SNAVEL
VAN DE FLAMINGO

en gebruiksaanwijzingen van Goethe, die zijn tooneelspelers precies de buiging van de vingers weet te vertellen, die de eenig ware is. Die vuisten kruist hij op de borst. Hij knielt, hij staat op, hij legt de vuisten op het hoofd, en slaat er daar een roffel mede. Dan kruist hij de armen en met de handen tikt hij vlugjes, de linker rechts, de rechter links, op zijn wangen. Van die gebaren begrijp ik niets; of 't moest wezen, dat ze volgens een Britsch-Indischen Goethe de eenig ware zullen zijn. Zingen op hun dreinenden neurietoon niet in de moskee ginder de hadji's, dat Allah de ware Godheid is, en Mohammed zijn profeet? Zij zitten, gehurkt, en wiegen het hoofd en wiegen de rompen van links naar rechts: de Christenhond, die ik ben, staat buiten, bevreemd, naar die deinende zee van ruggen te zien. In gindsche straat hebben de Chinezen hun tempel. Ook zij hebben godheden, die de eenig-ware zijn. Als de deuren openstaan, is er nog altijd een strook van een voet hoogte boven den drempel. De Chinezen, gij en ik, lezer, zijn wel zoo slim om daar overheen te stappen, doch de booze geesten snappen dat nooit, daar kunt ge als Chinees verzekerd van zijn: ze maken een leelijke buiteling over die plank, als ze 't mochten probeeren het heilighdom binnen te komen en krijgen zoo meteen loon naar werken; en dat is maar goed ook, ze kunnen met een bult op den neus weer ophoepelen. Doch denk daarom niet, dat zulk een tempel

niet een prachtstuk is; dat hij niet evenzeer den adem van het bovenaardsche hebben zou als menige Gothische kapel en tal van onze kerken verre achter zich zou laten. En wat het uiterlijk betreft denk ik met schrik aan de artistieke halsmisdaden zooals dat peuterige kerkje op het zwaar-ademende land aan het meer bij Parapat gezet, om maar van een gruwelijke gothiek-bespotting te Batavia te zwijgen. Immers hoevele zulke bespottingen hebben wij Europeanen — de menschen van de beschaving, ook al de eenig ware — in ons eigen Europa gezet. En ik laat het o zoo graag aan den lezer over de grens te trekken tusschen onze beschaving en zijn bespotting. Hoe relatief zijn alle begrippen en opvattingen. Vindt Wah-Seng, de opperknecht, mij niet half-wijs als ik hem vraag een duizendpoot, als een potlood zoo lang en zoo dik en daarbij vuurrood, dood te maken, die op onverklaarbare wijze in mijn klamboe-volière van blauw gaas is binnen gedrongen, omdat je de gemeenste koortsen van die dieren krijgen kunt en ik als een machteloze prooi voor dat monster in bed lig? Ik geneer mij al, door zijn minachting voor zulk een lafheid, te laten blijken dat ik ook hoegenaamd niet gesteld ben op de talrijke kakkerlakken, die met een razende vaart door de kamer snellen. Hij denkt zeker, hoe benauwd ik dan wel voor de booze geesten zijn zal, die hij zoo listiglijk uit zijn tempel geweerd weet. . . . Maar ik geloof, dat Wah-Seng en ik beide tot de conclusie zijn gekomen, dat wij voor alle verschillen vice-versa maar een beetje geduld moeten hebben met elkaar, en dat is, zonder dat er een woord over gezegd is, misschien nog niet zoo een onfilosofisch standpunt. En, ieder op onze wijze, zeggen we het den geborduurd engel na:

Mit Gott ward dieser Tag vollbracht,
Er geb' uns eine gute Nacht.

JAN POORTENAAR

GEVEDERDE WATERROZEN

NU ik mij neêrzet, om de hier gereproduceerde, in de Londensche Zoo, in Artis en in de Rotterdamsche diergaarde genomen foto's van een bijschrift te voorzien, komt mij, heel eigenaardig, als bij tooverslag aan ik mij als 12-jarige H. B. S.-scholier heb schuldig gemaakt, en dat jaren uit mijn gedachten was geweest. Welk verband is hier, vraagt ge, lezer, tusschen een Haagsch scholier bedreven werd en de vogels, aan welke deze kolommen gewijd zullen zijn? Ziet hier! Onder de vak-

VAN „DIE SUID-AFRIKAANSE LAND”...TOKAI

leeraren, die bij mijn overgang naar het middelbaar onderwijs de plaats hadden ingenomen van den gemoedelijken onderwijzer, die zijn jongens zoo goed kende en zijn best zoozeerde, met hen mede te leven, was er een, die een tweetal leerlingen reeds na een maand met groote geestdrift voor zijn vak van onderwijs had weten te bezielen. Het was de toenmalige leeraar in de Natuurlijke Historie, Dr. W. F. Koppeschaar, die, hoewel Scheikunde zijn hoofdstudie uitmaakte en hierin zich een welverdienden naam verwierf, door de wijze, waarop hij zijn onderwijs gaf, belangstelling bij zijne leerlingen wist te wekken — een eerste voorwaarde voor vruchtdragend onderwijs. ☼ Bij het bedoelde tweetal, nu den bekenden kunstschilder-etscher Ph. Zilcken — een der nog in leven zijnde vertegenwoordigers eener goede, oude school — en den schrijver dezer regels, was de geestdrift echter wel wat al te groot voor zoo jonge broekjes, zooals men jongens van dien leeftijd toen nog noemde, en ontastte zij in een ernstig vergrijp tegen een der eerste regels der schooltucht. Want op een verrukkelijken Octobermorgen, die op zoo triestige regendagen volgde, keerde het overmoedige tweetal, inplaats van de richting West-Einde te volgen, waar in een nog bestaand schoolgebouw de toen nog eenige Hoogere Burgerschool der Residentie was gevestigd, de school den rug toe, en nam het, gewapend met het noodige schrijfgereedschap, den weg naar den Dierentuin, met het doel het op school geleerde aan eigen waarneming te toetsen. De bejaarde portier van den tuin, bekend om zijn welwillendheid jegens de jeugd, maakte geenlei bezwaar ons binnen te laten, en, niet denkend aan de verdiende straf, die ons als spijbelaars te wachten stond, vingden wij onze wandeling door den tuin aan, onze oogen wijd openend. ☼ Ik herinner mij, dat wij met volgeschreven boekjes, waarin het van latijnsche namen wemelde, den tuin verlieten, en dat mij van de levende have, die toen nog onder directie van den dierkundige, Dr. Maitland, uitgebreider was dan thans, de Kangoeroes en de Flamingo's het meest hebben getroffen, wier namen ik in het boekje dik onderstreept had. Ik zie nog voor mij de elegante vogels, die in den rozen gloed van hun gevederte, aan den rand van den tuin op hunne hoge, angstig dunne pooten deels in een idyllisch slootje naar voedsel zochten, deels op het omgevende grasveld statig rondstapten, tegen den donkergroenen boschrand zoo zeldzaam schoon afstekend. De artist in den dop was al even verrukt als de toekomstige naturalist. ☼ Welke straf op dit verzuim is gevolgd, weet ik mij niet meer te herinneren; wel weet ik nog, dat, op het eerstvolgende lesuur in de dierkunde, de leeraar het voorgevallene niet aanroerde, doch ons glimlachend aanzag — een houding tegenover de jeugdige boosdoeners, vermoedelijk voortspruitend uit een gevoel van voldoening, in zóó korten tijd twee zulke geestdriftige leerlingen te hebben gekweekt. Wat mijzelf be-

treft, niets heeft mij later sterker kunnen overtuigen van de groote waarde van aanschouwelijk onderwijs dan hetgeen ik mij op dien heerlijken October-morgen door aanschouwing had eigen gemaakt. ☼ Behoef ik te zeggen, dat ik met voorliefde hier aan den Flamingo eenige regels wijd? Door de hier bijgevoegde illustraties, die den vogel in de meest verschillende houdingen laten zien, kan de lezer zich een vrij volledig beeld van dezen merkwaardigen vogel vormen, meer in het bijzonder van de meest bekende soort, de rozenroode flamingo uit de landen om de Middellandsche Zee. ☼ De in een korten staart eindigende zware

romp, die aan dien van een gans doet denken, rust op 80 c.M. lange, tot hoog boven het hielgewricht onbevederde, met schilden bedekte, zeldzaam dunne pooten, en draagt een zeer langen, als een rubberslang buigzamen hals, die den grooten kop met den dikken, in het midden in een stompen hoek naar beneden gebogen snavel in staat stelt, den bodem te bereiken, om met naar boven gekeerden ondersnavel — dus met omgedraaiden kop — in het met de pooten losgewoelde slijk naar allerlei kleine waterdieren en eenig plantaardig voedsel te zoeken. De volkomen zwemvliezen, die de 3 naar voren gerichte teenen verbinden, geven den zwaren, op de lange, dunne pooten rustenden romp den noodigen steun bij de beweging over den weeken grond, doch doen ook bij het omwoelen van de modder bij het zoeken naar voedsel goeden dienst. ☼ Bepalen wij ons tot deze uitwendig zichtbare eigenschappen, die voor de plaatsing in grootere afdeelingen, door den dierkundige *orden*, *onderorden* en *families* genoemd, van belang zijn, dan hebben wij hier dus met vogels te doen, die eigenschappen van steltloopers en zwemvogels in zich vereenigen, zoodat het niet verwonderen kan, dat de flamingo's nu eens bij de zwemvogels dan weér bij de steltloopers zijn ingelijfd. ☼ De Nederlandsche dierkundige Prof. Schlegel heeft de flamingo's ganzen met buitengewoon lange pooten genoemd en plaatst ze onder de gansachtige vogels, een afdeeling der zwemvogels. Prof. Reichenow daarentegen heeft het eerst in 1877 aangetoond, dat de flamingo's, niettegenstaande zij zwemvliezen bezitten, bij de steltloopers behooren te worden ondergebracht, nl. bij de Ooievaars, van welke zij een kleine onderorde vormen, die door middel van de gansachtige vogels (ganzen, eenden en zwanen) een overgang naar de zwemvogels vormen. ☼ Evenals bij de genoemde zwemvogelgroep doen ook bij de Flamingo's talrijke aan den snavelrand dicht naast elkander ingeplante hoornlamellen als zeeforgaan dienst, dat met de dikke vlee-

DE ROZENROODE FLAMINGO

zige tong, die ook daar de geheele ruimte tusschen de onder-snavelhelften opvult, een uitmuntend apparaat vormt, om het water en de modderbrei uit te persen en de kleine waterdieren, die er in verborgen zijn, uit te ziften. ☼ Aan de kleurenpracht van het dichte gevederte en van de onbevederde lichaamsdeelen, zoo zeldzaam in harmonie met den eleganten bouw, hebben de flamingo's (van „flame” = schitteren, opvlammen) terecht den naam van gevederde waterrozen te danken. Het witte, met een rose tint overgoten dekgevederte, de karmijnroode bovenvleugels (vandaar de geslachtsnaam *Phoenicopterus* = roodgevleugeld der flamingo's), de zwarte slagpennen, de rose getinte snavelwortel, sterk afstekend tegen het zwarte, omgebogen uiteinde, en het donkerrood der voeten, geven een zóó schoon geheel te aanschouwen, dat de flamingo wel een der grootste sieraden van een vijver en zijn omranding mag heeten.

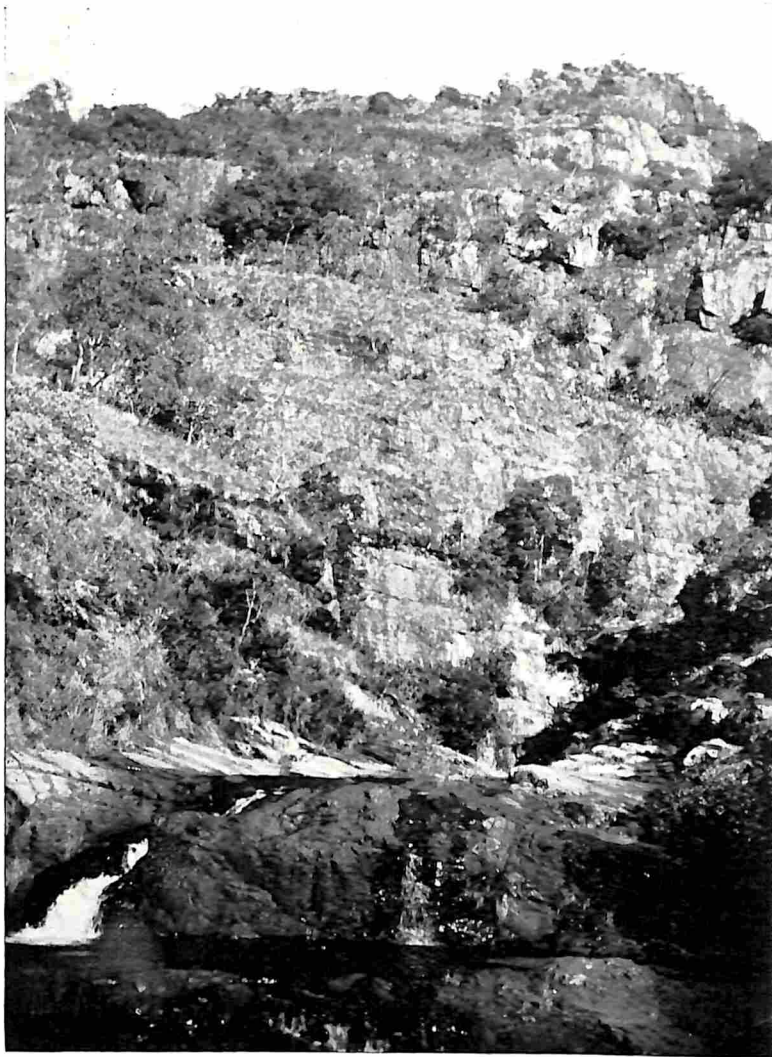
(Slot volgt)

H. v. C.

Van „die Suid-Afrikaanse Land”

(Slot)

NU komt het aardige Llandudno in het gezicht: een ondiep inhammetje, een schilderachtig valleetje en hier en daar wat gezellige buitenhuisjes onder de schaduw der boomen. Dan begint de weg aanmerkelijk te klimmen over Hout Bay Nek, spoedig zijn we zoo hoog, dat we duidelijk in de verte de blinkende sneeuwtoppen van het Hottentots Holland gebergte, aan de overzijde van False Bay — aan den anderen kant van het Kaap-Schiereiland — kunnen onderscheiden. Daarna gaat het weer naar beneden en bemerken we aan onze linkerhand een zijweg van de Victoria Road, met aan weerszijden hooge populieren, het is de Hout Bay Road, welke over Constantia Nek naar de wijnbergen van Groot Constantia voert, ook kunnen we bij dien „Nek” linksaf Rhodes Road inslaan en op deze wijze weer naar Kaapstad terugkeeren. Liever volgen we echter den hoofdweg, die voorbij Hout Bay Nek eensklaps weer daalt, om het dorp Hout Bay en den inham van dien naam te bereiken. De baai strekt zich weldra in al haar rustige schoonheid voor ons uit, nadat de zee door de beide heuvels Little Lions Head en Karbonkelberg voor eenigen tijd vrijwel aan onzen blik onttrokken is geweest. Het plaatsje Hout Bay is aan alle zijden ingesloten door heuvels, het maakt met zijn fraaie tuinen en appelboomgaarden een allerbekoorlijksten indruk. Er is een uitstekend hotel, voorzien van een wintertuin en gezellige breede terrassen met een prachtig uitzicht, het meerendeel der toeristen maakt dan ook van deze gelegenheid gebruik, om zich hier eenige oogenblikken te verpozen. Aan den oever van de ruime baai merken we een ruïne op, ze is het overblijfsel van een oud fort, door de Hollanders gebouwd en in het begin der vorige eeuw tijdens de Engelsche invasie gebruikt. Hier tegenover, aan de buitenste bocht van den inham, verrijst de Hangberg, een kolossaal rotsgevaarte, ruim 300 meter hoog. Het zuidelijkste punt van de baai wordt eveneens door een rots afgesloten, Chapman's Peak, weer buigt de kustlijn naar binnen en strekt zich de in het zonlicht glinsterende Chapman's Bay voor onze oogen uit. Bij het aardige dorpje Noord Hoek — een tweede Hout Bay — dringt de weg eensklaps een heel eind het bin-

VAN „DIE SUID-AFRIKAANSE LAND”. DE MAGALIESBERGEN IN TRANSVAAL

nenland in, we zijn verplicht een paar meertjes — de Salt Lakes — om te trekken. De zee wordt weer bereikt bij een klein visschersdorpje, Kommetje genaamd: op de steile Slangkop-kaap, daar even voorbij, bemerken we een vuurtoren en de antennes van een radio-station. We gaan nu weer een heel eind langs de zee met aan onze linkerhand het Slangkopgebergte, thans steeds in zuid-oostelijke richting; op dit gedeelte is de weg nog maar kort geleden voltooid. Voorbij Wit Sands verlaat de Victoria Road de kust om het hier vrij smalle schiereiland schuins over te steken tot Smitswinkel Bay, een inham aan den Indischen Oceaan. Van hier gaat het nu rechtstreeks naar het Zuiden op het doel af: de Kaap de Goede Hoop (Cape of Good Hope). In dit laatste gedeelte zien we aan alle zijden rotsen en nog eens rotsen, soms naakte steenen, maar de meeste toch weer bedekt met een dicht kleed van hei, waartusschen de schoonste aäronskelken. Weldra is de landtong nog maar hoogstens één kilometer breed, aan weerszijden van ons hooren en zien we de

golven der beide Oceanen op de klippen breken en in zilte witte schuimwolken hoog opstuiven. ☼ De Kaap de Goede Hoop bestaat uit twee gedeelten, in het Westen Cape Maclear en oostelijk Cape Point (248 meter), waarboven de in de onmiddellijke nabijheid gelegen Vasco da Gama Peak nog twintig meter uitsteekt. We bevinden ons op 34° 22' Z. B., doch niet op het zuidelijkste punt van het Afrikaansche vasteland: dit wordt gevormd door Kaap Agulhas of Naaldkaap op 34° 51' Z. B. Verrassend is het kleurverschil tusschen de beide wereldzeeën, die hier ineenvloeien, licht zeegroen is het water van den Atlantischen, diep indigo dat van den Indische Oceaan. Op Cape Point is sedert kort een nieuwe lage vuurtoren gebouwd — de veel hoogere oude, welke zich ongeveer 270 meter boven de zee verhief, voldeed niet meer, daar de lantaren te dikwijls door den nevel niet te zien was. — We hebben nu vanaf Kaapstad in het geheel 49 mijl afgelegd; wanneer we des morgens omstreeks half tien vertrekken en al het beschrevene op ons gemak bezichtigen, komen we juist op tijd aan, om bij Cape Point in een gezellig „hotel-

letje” een alleruitstekendste lunch te gebruiken. Den middag besteden we dan aan de bezienswaardigheden op den terugtocht door het oostelijke gedeelte van het schiereiland. Tot Smitswinkel Bay gaat het weer via de ons reeds bekende route; vandaar tuffen we verder door naar het Noorden en passeeren we Millers Point, waar steeds veel gekampeerd wordt. De Victoria Road volgt hier een grillig ingesneden kustlijn, waar ieder oogenblik het oog weer geboid wordt door nieuwe schoonheid van water en land. Nu bereiken we Simons Town, de oorlogshaven van Zuid-Afrika, gelegen aan Simons Bay en genoemd naar Simon van der Stell. Reeds in de dagen der Compagnie zag men in, dat deze plaats heel wat veiliger was om te ankeren dan Tafelbaai, waar het soms ontzettend kan spoken! Men had door het vergaan van schepen in laatstgenoemde haven meer dan eens groote verliezen aan menschenlevens en goederen te boeken en aldus werd in 1743 Simonsstad gesticht. Tegenwoordig ligt er het opleidingsschip „Louis Botha”, met behulp waarvan de Zuid-Afrikaansche jongelui bekwaam worden gemaakt voor een positie bij de Oorlogs- en Handelsmarine. Noordoostelijk gaande, passeeren we achtereenvol-

VAN „DIE SUID-AFRIKAANSE LAND”.
GROOTE SCHUUR

gens weer eenige aardige badplaatsjes: Fish Hoek, Kalk Bay, St. James en Muizenberg. Het water is hier in False Bay over het algemeen 10 à 12 graden warmer dan dat van den Atlantischen Oceaan, wat het zwemmen tot een bijzonder aangename bezigheid maakt! Verder vindt men — voornamelijk bij Muizenberg — een heerlijk strand en overal een verrukkelijke omgeving, waar in het bijzonder in den vacantiетijd alle mogelijke soorten van sport druk beoefend worden; ook de visscherij en de watersport met slanke, witte jachten, zijn hier geweldig in trek. Voorbij Muizenberg ligt heel schilderachtig Lake Side aan den oever van een uitgestrekt binnenwater met de hooge bergen op den achtergrond. Nu rijden we mijlen ver rechtuit door statige oude eikenlanen — een erfenis van onze voorouders — we gaan langs de talrijke kostelijke voorsteden van Kaapstad, door talloze forensen tot hun woonplaatsen gekozen. Achtereenvolgens heeten de voornaamste: Wijnberg, Kenilworth, Claremont, Newlands, Rondebosch, Rosebank en Mowbray, zij zijn vanuit Kaapstad gemakkelijk per trein of per autobus of tram van de „Cape Town Tramway Company” te bereiken. Deze plaatsen vormen een aaneenschakeling van de fraaiste villa's en optrekjes te midden der geurende dennenbosschen; de hier nog meer dan elders met de schoonste bloemen begroeide hellingen van Table Mountain en Devils Peak dragen er het hare toe bij, de streek tot een ideale woonplaats te maken. ☼ Bij Mowbray zijn we nog slechts enkele mijlen van Kaapstad verwijderd, doch we willen nog een bezoek brengen aan eenige bezienswaardigheden, in het midden van het schiereiland gelegen, waar we dus op onzen tocht omheen zijn gereden. We slaan daartoe bij Wijnberg linksaf de Constantia Road

in en bereiken weldra — na door een dicht naaldbosch gegaan te zijn — de heerlijke, vruchtbare Constantia Vallei en de „Government Wine Farm Groot Constantia”. Dit zoowel van binnen als van buiten merkwaaardige oude Kaapsche huis werd in het jaar 1685 gebouwd door Simon van der Stell, later kwam het voor een lange reeks van jaren in het bezit der familie Cloete. In 1885 werd het door de regeering aangekocht en ingericht als een proefstation voor de wijndruif-cultuur, terwijl het huis in gebruik kwam als een opleidingsschool voor jeugdige wijnbouwers. Het klimaat en de bodem leenen zich uitstekend voor het doel, Jan van Riebeeck ondervond dit reeds, toen hij in 1654 den eersten wijnstok, van den Rijn afkomstig, plantte. De schepen der Compagnie voorzagen zich later geregeld van Kaapschen wijn, doch helaas kwam deze, zoowel in Holland als in Indië, meestal bedorven aan. In den loop der tijden heeft menigeen in

deze streken een ruim bestaan in den wijnbouw gevonden; de aanvang van een Zuid-Afrikaansch „Liedje ver Wijnboere” luidt:

„Die wingerstok is ons bestaan,
Dis al wat ons uitvoer;
Hy hou ons nog in stand en is
Die beste ver die boer”.

☼ Het park en de uitgestrekte wijngaarden van Groot Constantia, aan den voet en op de hellingen der bergen gelegen, zijn een bezichtiging overwaard, hoe schitterend doen overal de oude eiken en de zilverbloodboomen, terwijl het overvloedige sappige Kaapsche fruit ons doet wtertanden. ☼ Noordelijk van Constantia liggen de „National Botanical Gardens” van Kirstenbosch. Bij den aanleg dezer tuinen hebben de natuur en het menscheijk vernuft op bewonderenswaardige wijze samengewerkt; hoog oprijzende rotsen, diepe

ravijnen, ruischende bergstroompjes en daartusschen de kostelijke flora, maken het tot een waar genot, hier te wandelen. De bijeengebrachte verzameling in- en uitheemsche planten staat in wetenschappelijke kringen hoog aangeschreven en verschaft dan ook aan vele studenten in de botanie belangrijk studiemateriaal. ☼ In de nabijheid van het station Rondebosch strekt zich een prachtig buitengoed uit, Groote Schuur genaamd, indertijd het eigendom van den bekenden, 26 Maart 1902 overleden Cecil Rhodes en door dien staatsman bestemd en aan de regeering geschonken als *Residentie voor den Eersten Minister van een Vereenigd Zuid-Afrika*. De vereniging der verschillende staten heeft hij zich steeds voor oogen gesteld en ook op zijn manier trachten te bereiken ¹⁾, doch de vervulling van dien wensch heeft hij niet meer mogen beleven. Na de stichting der Unie bewoont de Eerste Minister het buiten inderdaad, namelijk telkens gedurende den tijd, dat het Parlement te Kaapstad in zitting is ²⁾, zoo werd het eerst de verblijfplaats van Generaal Louis Botha, daarna van Generaal Smuts en thans van Generaal Herzog. — Het huis, hierboven afgebeeld, is opgetrokken in den ouden Kaapsch-Hollandschen bouwstijl, in Maart 1896 werd het gedeeltelijk door brand verwoest, doch door Rhodes weer geheel hersteld. Boven den hoofdingang is een merkwaardig bas-relief aangebracht, de landing van Jan van Riebeeck voorstellende, de steen is op de afbeelding te zien, doch de figuren zijn daarop helaas niet te onderscheiden. Het interieur is deftig en smaakvol, de zeldzame verzameling antiquiteiten en oud-Hollandsche meubelen geven ons de gewaarwording, alsof we

¹⁾ Zie: Lewis Michell, „Life of Cecil Rhodes” (London 1910, 2 dln.). ²⁾ Hoewel Pretoria de hoofdstad der Unie is, zetelt het Parlement te Kaapstad.

VAN „DIE SUID-AFRIKAANSE LAND”. DE „TWAALF APOSTELN”

niet een woonhuis, maar een museum bezichtigen; de bibliotheek, waarin door Rhodes talloze prachtwerken over Afrika en zijn geschiedenis bijeengebracht zijn, mag in één woord kostelijk genoemd worden! Onder de zuilengalerij aan de achterzijde van het huis heeft men een schitterend uitzicht op het fraaie park en glooiende velden, onderbroken door groepen naaldboomen, welke hier een eigenaardigen parasolvorm vertoonen; daarachter teekenen zich de omtrekken van Tafelberg en Duivelspiek scherp tegen den hemel af. — In de verte bespeuren we op een heuvel het geweldige „Rhodes Memorial”, dat het gemakkelijkst vanuit Mowbray te bereiken is. Dit indrukwekkende gedenkteken, waarvan men hier nêr een afbeelding vindt, is een schepping van Sir Herbert Baker, den kundigen architect, die door het ontwerpen der Uniegebouwen te Pretoria een wereldnaam verwierf; het werd den 5den Juli 1912 onthuld. De bronzen hoofdfiguur stelt een ruiter voor, die zijn paard met kracht intoomt: het symbool van „physical energy”. Ze werd vervaardigd door G. R. Watts, R. A. en versierde indertijd het in 1854 gebouwde Burlington House te Londen; Cecil Rhodes zag het kunstwerk daar en was er diep door getroffen. Naar aanleiding hiervan wenschte de schepper het beeld aan Zuid-Afrika te schenken en het daarheen te laten vervoeren, hetgeen echter eerst na diens overlijden (1904) ten uitvoer is gebracht. Drie opeenvolgende terrassen met treden en aan weerszijden vier rustende bronzen leeuwen op lage muren, leiden naar een colonnade met Dorische zuilen, welke aan den

Acropolis te Athene doet denken. Hierin is een borstbeeld van Rhodes opgesteld, het geheel, dat zich nabij een plekje bevindt, waar de staatsman steeds gaarne placht te vertoeven, is vervaardigd van Kaapschgraniet, afkomstig van den Tafelberg. Ten zuiden van Groot Constantia is nog een prachtig type van een oude Kaapsch-Hollandsche wo-

ning te bewonderen, Tokai genaamd en op bladz. 331 gereproduceerd. Aan dat huis — tegenwoordig een tuchtschool voor jongens — is een griezelhistorie verbonden, trouwens, er wordt wel eens beweerd, dat er in geheel Zuid-Afrika geen oud huis bestaat, of het kan op zijn eigen spookgeschiedenis bogen! Die van Tokai willen we hier uit curiositeit even vertellen. Het gebeurde dan in het jaar 1815, dat de toenmalige bewoner, Hendrik Oostwald Eksteen — een zeer gastvrij en joviaal man — op Kerstavond talrijke vrienden en kennissen om zich verzameld had. De oude hall van het huis was feestelijk versierd met groen en bloemen en in het midden vormde de kostelijk aangerechte disch een lust voor de oogen — het zilver en kristal flonkerde en schitterde in het zacht stralende kaarslicht. Op het hoge bordes onder den afhangelenden druivenwingerd waren gezellige zitjes aangebracht, vandaar was het uitzicht over het in maanlicht badende landschap met het witte strand van Muizenberg in de verte, in één woord sprookjesachtig. — Alle voorname families uit de buurt, waaronder natuurlijk de Cloetes van Groot Constantia en zelfs de oude Landdrost van het Kaapdistrict¹⁾ Johannes Zorn, waren aanwezig en er heerschte aan tafel al spoedig een zeer opgewekt en aangenaam discours. Nadat de laatste nieuwtjes van den dag uitvoerig besproken en afgehandeld waren, geraakten de tongen door den uitmuntenden Kaapschen wijn al meer en meer los en kwam het algemeen gesprek op een in die streken zeer gewichtig punt, namelijk de jacht en de paarden. — Er was eigenlijk niemand, die voor een ander wilde onderdoen in het toekennen van de allerbeste eigenschappen, als schranderheid, voor-

zichtigheid en kracht, aan zijn eigen rijdier; men wond zich geducht over dit onderwerp op en ging ten slotte dikwijls scherp tegen elkaar in. Nadat een der aanwezigen op vrij aanmatigende wijze de bewering uitgesproken had, dat *zijn* paard beslist het beste uit het geheele gouvernement zou zijn, sprong een jonge vaandrig eensklaps op en riep uit: „Mijne Heeren, ik weet hoe dapper en onversaagd u allen zijt, doch ik wil met U een weddenschap aangaan, dat *mijn* rijpaard het *allerbeste* is. Ik stel voor, dat ik de twaalf voet hoge stoep van dit huis zal oprijden en dat ik daarna hier om de tafel heen en de stoep aan den anderen kant weer af zal gaan”. Met een luidruchtig gejuich werd dit plan goedgekeurd en een dronk op den dapperen jongeling ingesteld. De gasten begaven zich gezamenlijk op het bordes en verwachten met zichtbare spanning den roekeloozen waaghals. Een der vrouwen huiverde en trok haar omslagdoek dichter om haar schouders, alsof ze het koud had in den toch zoo milden Zuid-Afrikaanschen zomernacht. Voorvoelde zij misschien, wat er ging gebeuren? . . . Daar kwam hij aan — stapvoets — allen hielden den adem in, toen het paard zachtjes en behoedzaam door den ruiter de onderste treden van de hoge stoep opgestuurd werd. Het eerste gedeelte van het waagstuk gelukte prachtig, de vaandrig bukte zich bij den ingang van het huis en reed volgens afspraak keurig om de tafel in de hall heen. Hier bracht de gastheer een toast op hem uit, waarmee allen geestdriftig instemden — behalve die eene . . . Zij zag wit als een doode, zij stamelde met moeite eenige woorden, doch

ze gingen verloren in het geroezemoes der opgewonden stemmen. — Thans ving de terugtocht aan, alle aanwezigen volgden het paard op den voet en daar begon de gevaarvolle afdaling. Eenige treden ging het goed — toeneensklaps... daar struikelde het arme dier en viel met den ruiter met een dof smak naar beneden in den tuin . . . Verwilder-

d klonken de stemmen dooreen, bedienden schoten toe met brandende toortsen en even daarna werd het lijk van den vaandrig de stoep opgedragen, de waaghals had bij den val den nek gebroken! Ontdaan van schrik en ontsteltenis trokken de vrouwen zich in een ander vertrek terug, behalve zij, die *geweten* had, hoe het gaan zou; verstand en als uit marmer gehouwen stond zij daar in den tuin, met een blik in de oogen alsof zij zag, wat niet van deze aarde is . . . Men zegt nu, dat, wanneer iemand op Kerstavond onder de zware eiken van Tokai staat, hij den geest van den jongeling, op zijn paard gezeten, de stoep van het oude huis ziet afdalen, men hoort daarbij duidelijk zijn vroolijken lach en ook het geklikklak der hoefslagen van het paard op de stee-
nen treden . . .

A. W. FRANCKEN

VAN „DIE SUID-AFRIKAANSE LAND”. HET RHODES-MEMORIAL BIJ GROOTE SCHUUR

Het Oude Buitengasthuis

ER is in den Amsterdamschen Raad heel wat te doen geweest over het Pesthuis, het oude Buitengasthuis. Het is bezweken in den strijd en binnen afzienbaren tijd zal dit gebouw ruimte moeten maken voor de eischen van een moderner heelkunde, dan die, welke indertijd tot zijn stichting besloot. Heel wat verschillende bestemming heeft het Pesthuis in den loop der eeuwen gehad. Mijn herinnering gaat terug naar een twintigtal jaren geleden, toen de groene grasvelden rondom nog landelijke allures hadden en in de eerste dagen van het korfbalspel de zeer jeugdige enthousiasten tot „sportterrein” diende. Een sportterrein had toen nog eenvoudiger eischen dan thans: ik vrees, dat het gras niet altijd even effen is geweest, terwijl de spelers nimmer geheel ontkwamen aan de suggestie, die er van de

¹⁾ Dezen titel gaven de Afrikaners — ook nog in lateren tijd — bij voorkeur aan een dergelijken hooggeplaatsten magistraat.

vervallen steenen behuizinge uitging. We waren in die dagen nog ongevoelig voor bouwkunstige schoonheid en vreesden slechts op onze onderzoekingstochten, die we, in weerwil van dreigende gevaren, steeds opnieuw ondernamen, verpletterd te worden onder een neerstortenden balk, een losgeraakte steenmassa. Zoover is 't nooit gekomen: revolutiebouw was nog een ongekend symptoom, toen het pesthuis verrees „op een eylandt in syn watergraften en cierlijke geboomte gelegen, meer een vermakelijke Heeren- alswel een Pesthuys gelykend”. Heel heerlijk zullen de achtereenvolgende gasten 't er wel niet hebben gehad. Immers het dateert uit de dagen, dat de pest, deed ze eenmaal haar intree in haar land, duizenden slachtoffers maakte en toen de arme slachtoffers, zonder enig mededoen werden uitgesloten uit de maatschappij, overgebracht naar een „gasthuis”, waar de gastvrijheid huiveringwekkend was. Ieder begrip

van hygiëne ontbrak en als we de oude afbeeldingen beschouwen, welke ons eenig inzicht in de oude ziekenverzorging geven, kunnen we ons indenken, hoe het met de armen gesteld moet zijn geweest, als ze door de meest gevreesde van alle ziekten aangetast, verzorgd werden ver van de stad, overgeleverd aan bewakers, uit de heffe des volks afkomstig. Ver van de stad! 't Is moeilijk te gelooven, als we thans zien, hoe 't pesthuis feitelijk weggedrongen wordt door den voortdurenden, modernen aanwas der groote stad. Alles rondom is volgebouwd, niets is er zelfs meer over van de idylles uit mijn jeugd, begrijpelijk moet het worden geacht, dat twee moderne klinieken zijn plaats gaan innemen. Maar het pleit voor Amsterdams raad, dat dit niet zonder veel discussie (discussie, welke bij andere gelegenheden misschien wel eens wat al te rijkelijk wordt beoefend), is geschied. Want

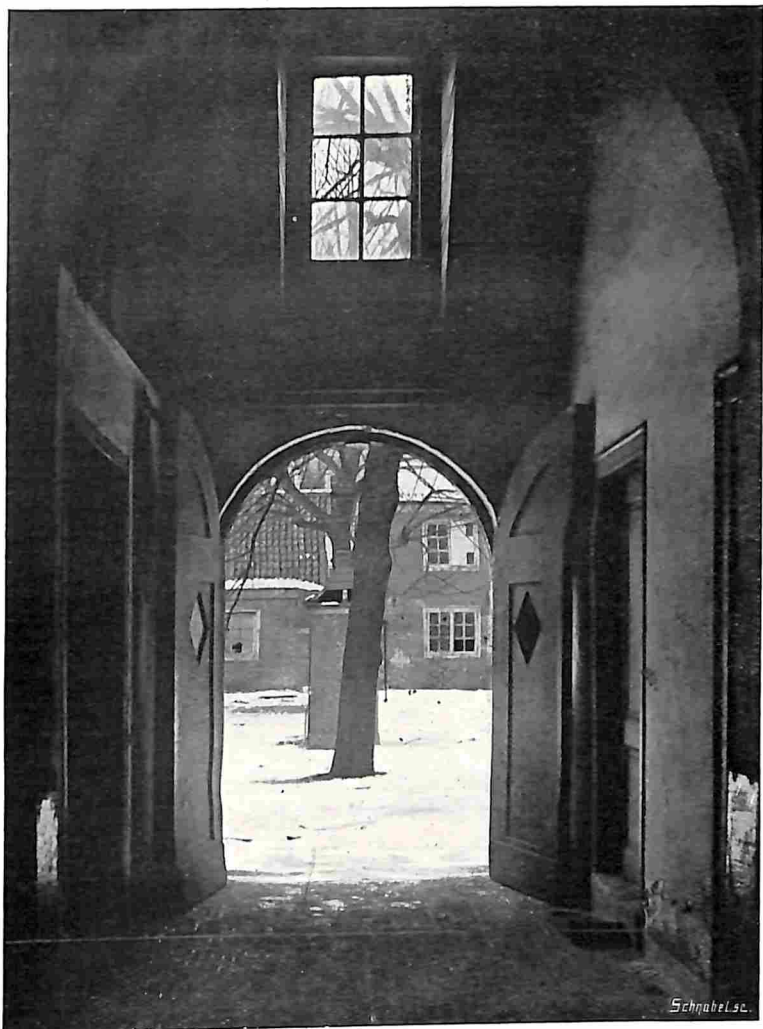
Foto C. Steenbergh

HET OUDE „BUITENGASTHUIS”

het is inderdaad een stuk oude schoonheid, dat verdwijnt: Prachtig massaal, prachtig van gevelverdeling rijst het op. met zijn eenmaal boombeplante binnenplaats, met zijn oude pomp daar middenin was het eenmaal een monument van oud-Amsterdamsche bouwkunst. Maar de romantiek verdwijnt, de romantiek verandert: met overplaatsing naar elders (gelijk een der raadsleden voorstelde) zou deze romantiek eveneens zijn verdwenen. Want hoe goed ook bedoeld, de omgeving beïnvloedt evenzeer de sfeer, de schoonheid van een gebouw als de geest van den bouwmeester. Inderdaad, men moet oude boomen niet verplanten. En de geest van dezen tijd is een andere dan die van de 17e eeuw: deze was een geest, die zich individueel, ook in de gebouwen, uitte. En we mogen het betreuren of erom juichen, onze tijd, de tijd van het allesveroverende americanisme, is de tijd der gemeenschappelijkheid, die zich openbaart in onze bouwkunst, in de bouwkunst der moderne wijken van Amsterdam. Een bouwkunst, die de bewondering der heele wereld wekt, een bouwkunst, die ons kleine, eigen dierbare vaderland voor de zooveelste maal een eervolle plaats onder de volkeren doet innemen. Een eervolle, nieuwe plaats. En waarvan stellig eenmaal de dichter, zij het op andere wijs, even uitbundig den lof zal zingen, als Daniël Willink 't deed in zijn „Amsterdamsche Arkadia”:

„Het Pesthuis, dat zijn breede kruin,
Uit al de steigerende boomen,
Die 't ruim omsinglen als een tuin,
Zoo vorstlijk doet te voorschijn komen,
Maalt Amstels trouwe voorzorg af,
Om al de smettelijke kwaalen,
Die 't lichaam rukken naar 't graf,
Te teuglen in zijn ruime zalen.
Hier vindt de nood zijn toeverlaat,
De bange ziel én troost én baat.”

Gelijk boven gezegd, troost en baat zal de bange ziel er niet al te veel hebben gevonden. Als we lezen, wat in de Amsterdamsche Gids door G. Hellingsa wordt verteld van de eigenaardige vrijheden, die het personeel zich veroorloofde (opertoetsicht ontbrak zoo goed als geheel, de regenten kwamen er zelden, de regentessen waarschijnlijk nooit), als we daarenboven weten, dat het oude Buitengasthuis ook diende ter verzorging van „luyden, die uyt de Loterije van Venus het groote Lot getrocken hadden”, alsmede van ongeneeslijke krankzinnigen, terwijl er tevens „Luyden van een ergerlijk gedrag” werden opgeborgen, dan is 't waarschijnlijk, dat de reiziger, die het Pesthuis in 1841 bezocht, 't bij het rechte eind heeft gehad, toen hij 't gebouw noemde „een verblijfplaats der smart, een ware hel”. En met het verdwijnen van het oude Buitengasthuis, zal de herinnering aan al dezen voorbijen jammer slechts nog over zijn, om ons, alle gerechtvaardigde critiek ten spijt, te verheugen in dezen tijd, den geest van dezen tijd, zich belichamend vóór alles in de bouwkunst. R.

Schnabelsc.

Foto J. Stürcke

POORTJE IN HET OUDE BUITENGASTHUIS

MIAMI (FLORIDA U.S.A.): FLAGLER STREET

IN HET RIJK DER STILTE

DOOR CHARLES G. D. ROBERTS

DE KLEINE TIRAN DER ONDERAARDSCHEN GRAVEN (Slot)

TERWIJL zij zich voortsleepte door de kronkelingen van den tunnel, maakte haar beweging een zwak, droog, ruischend geluid. Dit zachte geluid, gevoegd bij haar eigenaardigen, weëen, flauwen geur ging haar vooraf en bereikte de opening van het kleine kuiltje, waarin de spitsmuis lag te slapen. De slaapster werd wakker — dadelijk klaar wakker, zooals dit een bewoner der vrije natuur betaamt. Even onmiddellijk begreep zij ten volle het gevaar en ook, dat het reeds vlak bij was. Tijd om te vluchten ontbrak. Om haar recht te laten wedervaren, moeten wij erkennen, dat zij ook niet dacht aan vluchten, maar aan vechten. Haar hartje zwol van woede om die inbreuk op haar rust. Als geëfend vechter, zag zij dadelijk de voordeelen van haar positie in. Toen de kop van den indringer haar deurtje voorbij gleed, sprong zij toe en dreef haar lange, scherpe tanden diep in den nek van de slang. Met dien greep was het voordeel heelemaal aan haar kant, zoolang zij hem kon houden, en zij beet zich vast als een bulldog, steeds dieper en dieper door. Belemmerd door de nauwheid van de gang, niet in staat zich te krommen, te kronkelen of haar staart te bewegen, bleef de slang niets anders over dan zich machteloos te wringen en te trachten haar vijand dieper het hol in te sleepen naar een ruimer plaats, waar meer gelegenheid was haar eigen vechtwijze toe te passen. Maar het gelukte haar niet de muis uit haar gunstige positie los te rukken. Met gelijke kracht klemde deze zich vast aan haar drempel en aan haar vijand; en voortdurend beten haar doodelijke tanden dieper door. Ten slotte bereikte zij den ruggegraat — en beet ze door. Een trilling — en het wringende lichaam van de slang lag stil. De muis kon aanvankelijk zelf niet gelooven, dat zij de overwinning had behaald in den strijd tegen zoo een geweldigen vijand. Ofschoon alle tegenstand had opgehouden, bleef zij knagen en rukken, tot het haar gelukt was den kop heelemaal van den romp te scheiden. Toen eerst voelde zij zich zeker van haar triomf en keerde zij terug naar haar holletje, waar zij zich ineen rolde om haar ruw verstoord slaapje te hervatten. Na zich aldus tot onbetwist heerschters over de onderaardsche gangen te hebben opgeworpen, had die kleine kampioen alle redenen te verwachten, dat zij nu eens ongestoord en onbeängst haar dutje

mocht doen. Maar het Noodlot is meedoogenloos grillig in zijn optreden tegenover de in 't wild levende schepsels. Toevallig kwam juist op dit oogenblik een roode vos naar de weide toe gewandeld. Hij scheen er heelemaal geen idee van te hebben, waar hij eigenlijk heen wou en wat hij hier kwam doen. Toen scheen plotseling de gedachte bij hem op te komen, dat hij de weide dwars over wou steken, zoodat hij niet langer de heg bleef volgen, maar over het gras ging loopen; en het toeval wilde, dat zijn scherpe, speurende neus juist de zoden besnuffelde op het punt, waar de slapende spitsmuis verborgen lag. De aarde, die de zoldering vormde van het slaapvertrek van de kleine vechtersbaas, was slechts een halven duim dik. De geur, die door de graswortels drong, was sterk en niet bepaald appetijtelijk. Maar de roode vos was op dat moment niet erg kieskeurig. Als Moeder Natuur meer rekening had willen houden met zijn smaak, zou hij de voorkeur hebben gegeven aan konijn of patrijs. Nu dat niet het geval was, zag hij geen reden om zijn neus op te halen voor een spitsmuis. Na een snel, maar voorzichtig gesnuffel om de juiste plaats te vinden waar de slaapster verborgen lag, sprong hij toe op het goede punt en begon het haastig met zijn klauwen te bewerken. Zijn lange nagels en krachtige voorpooten scheurden de dunne aardlaag open in minder tijd dan wij noodig hebben om het te vertellen en een oogenblik daarna werd de spitsmuis verblind en half versuft omhoog geworpen in het heldere zonlicht. Bijna voor zij het gras had aangeraakt, hadden twee spitse kaken haar opgevangen. Zonder een oogenblik te dralen, keerde de vos om en draafde de weide over met zijn prooi, naar zijn hol aan de andere zijde van den heuvel; en nu het doordringende zonlicht neerschoot in den blootgelegden tunnel, kwamen binnen enkele minuten talloze vliegen en tal van ijverige torren om een nader onderzoek in te stellen. Al ras was het doode lichaam van de slang het middelpunt van een druk, hongerig, krioelend leven, waarbij ieder zoo hard mogelijk werkte om de sporen van het gebeurde te doen verdwijnen. Want, schoon de Natuur bijna steeds haar doel op tragische wijze bereikt, zorgt zij er voortdurend nauwlettend voor de bloedige sporen van haar gewelddaden te verbergen.

Erratum

In het artikel over Zijpendal, voorkomende in het nummer van 30 Juni l.l. werd meegedeeld, dat Zijpendal aan de gemeente Arnhem ten geschenke werd gegeven. Het is door den eigenaar, die 't kocht, nadat de gemeenteraad een voorstel tot aankoop van het buitengoed had verworpen, in bruikleen aan de gemeente Arnhem afgestaan; deze zorgt voor onderhoud en bewaring.